

Швидке нарощування державного боргу призводить до ряду негативних соціально-економічних наслідків та проблем, які мають місце в національній економіці України (рис. 2).

На сучасному етапі значні негативні наслідки в соціально-економічному просторі країни та проблеми, пов'язані з надмірною заборгованістю можуть призвести до критичного рівню фінансової безпеки держави та дефолту.

Список використаних джерел:

1. Митрофанова А.С. Боргова стійкість України: стан, проблеми та політика / А.С. Митрофанова // Проблеми економіки. – 2017. – № 1. – С. 105-111.
2. Кучер Г.В. Державний сектор країн світу крізь призму глобальних фінансових індикаторів / Г.В. Кучер // Науковий економічний журнал «Інтелект-XXI». – 2017. – № 4. – С. 14-21.

Д-р. екон. наук Колосов А. М.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

**МЕТОДИКА ЦІНОУТВОРЕННЯ НА ПОСЛУГИ ПОСТАЧАННЯ ГАЗУ
СПОЖИВАЧАМ В УКРАЇНІ**

Проблема ціноутворення на послуги з постачання газу споживачам в Україні залишається одною з найактуальніших, оскільки від ціни газу у споживача залежать вартість житлово-комунальних послуг, сума прибутку підприємств газопостачальної мережі, прибутки державної компанії – Група «Нафтогаз України», а отже, відрахувань до державного бюджету і сум субсидій споживачам з того ж бюджету. Відповідно ціна газу в Україні стає чинником, який формує цінову структуру продукції та послуг в багатьох сферах енергетичного ринку і ринку житлово-комунальних послуг (ЖКП) в Україні. Однак, незважаючи на проведені певні реформування енергетичного ринку в Україні не створено системи прозорого обґрунтування ціни газу. Численні вимоги від різних фахових спільнот, політиків, економістів, населення представити суспільству формулу або розрахунки з обґрунтування ціни газу у точці його продажу кінцевим споживачам залишаються без відповіді. При цьому суспільство штучно втягують в обговорення цін закупівель газу Україною на міжнародних ринках, уникаючи питань вартості газу власного видобування на теренах України і вартості послуг з його постачання усередині країни.

Загострення ситуації з ціною газу відбулося у зв'язку з оголошенням газорозподільними компаніями вкрай високих цін на газ для споживачів з 1 січня 2021 року, унаслідок чого Уряд повинен був прийняти рішення щодо обмеження максимальної ціни постачання газу споживачам на рівні 6,99 грн. за 1 куб. м газу і не більше 1,79 грн. додаткової надбавки за його транспортування і розподіл.

На жаль, у науковому середовищі серед численних питань енергетичного ринку не виокремлюється проблема обґрунтування вартості послуг із постачання газу. В умовах, що склалися, навіть не підіймаються питання взагалі щодо можливості науково-обґрунтованого підходу до вирішення проблеми формування ціни газу, яка була би оптимальною для всіх зацікавлених сторін.

Пропонується створення наступної моделі ціноутворення в сфері газопостачання, яка би враховувала наступних суб'єктів газопостачання і газоспоживання.

До постачальників, що в тій чи іншій мірі грають на підвищення ціни газу, відносяться: 1) асоціація газовидобувних компаній України (АГУ); 2) Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (НАК); 3) газопостачальні і газорозподільчі компанії (ГРК); 4) Кабінет Міністрів України, як регулятор суми призначення субсидій з державного бюджету України на покриття частки комунальних витрат населенням

Споживачами газу є домогосподарства, підприємства і організації, які використовують газ безпосередньо для опалення, виробничих та інших потреб, а також такі, що виробляють за допомогою газу теплову енергію для централізованого опалення житла (регіональні теплокомуненерго – ТКЕ). Схему, що відображає точки встановлення єдиної ціни газу на ринку ЖКП приведено на рис. 1.

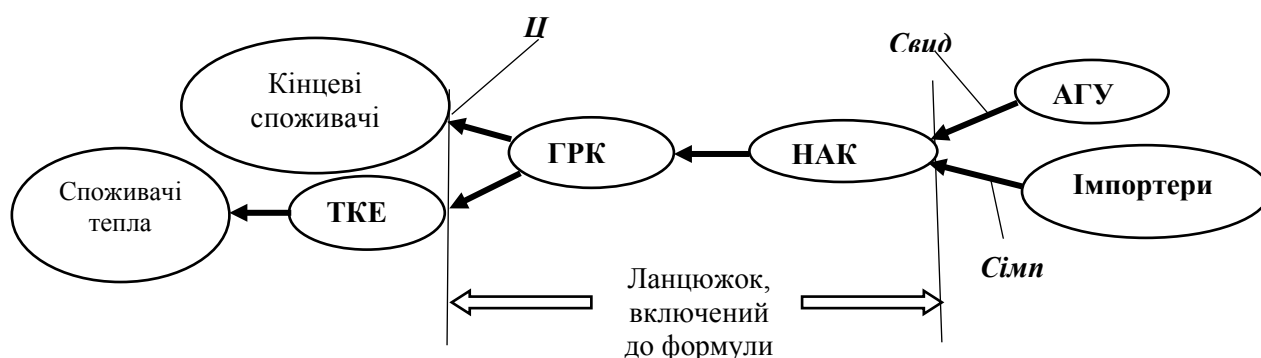

Рис. 1. Схема розкриття формули єдиної граничної ціни газу на ринку ЖКП в Україні

Якщо позначимо витрати всіх учасників національної газотранспортної мережі за місяць як Z_m , а обсяг поставленого (споживаного) за той же місяць газу як O_m , то формула національної граничної ціни газу для даного місяця C_m готова в наступному вигляді:

$$C_m = (1 + P/100) * Z_m + C_{уб} / O + 1/2 (C_{доб} + C_{імп})$$

Запропонована методика визначення ціни газу із урахуванням вартості його постачання і розподілу надає наступні переваги.

1. Методика кладе край спекуляції на цій тематиці, забезпечуючи єдину поточну ціну газу в національному масштабі для кожного актуального періоду року з урахуванням нормативів, встановлених регулятором ринку, а також справедливих доходів кожного учасника газового ринку. Кожен учасник мережі обґрунтовує свої витрати перед регулятором, поточна економія яких залишається в його розпорядженні як додаткового прибутку.

2. Дохід газодобувних компаній і імпортерів визначається обсягом поставленого ними газу в НАК за встановленими регулятором цінами, обґрунтування яких пред'являється громадськості.

3. Дохід НАК або будь-якої іншої газорозподільчої компанії, що самостійно закупляє газ у газовидобувних підприємств або імпортерів, визначається виходячи з обсягу поставленого ними газу з урахуванням його граничної ціни в даному місяці.

4. Дохід кожного учасника газорозподільчої мережі, що отримує газ від НАК або іншого покупця, визначається множенням кількості реалізованого безпосередньо ним газу із урахуванням його граничної ціни за вирахуванням закупівельної ціни, усередненої для цін власного видобутку і імпорту для даного місяця складає:

5. Запровадження даної методики дозволяє отримати прозорі адекватні ціни на газ для кожного актуального періоду року з урахуванням вхідних умов, що висуває регулятор ринку. При цьому, регулятором ринку, призначеним Урядом, можуть встановлюватися певні рівні рентабельності для різних суб'єктів газового ринку.